

LOGIKA

WYNIKANIE LOGICZNE

Logiczne uzasadnienie danego twierdzenia ma zazwyczaj postać wnioskowania. Wnioskowanie polega na wyprowadzaniu wniosku W z założeń $Z1, \dots, Zn$.

PRZYKŁAD I

Jeśli pracujesz(p), to masz sukcesy(q). (Z1)

Jeśli masz sukcesy, to masz pieniądze(r). (Z2)

(Zatem)

Jeśli pracujesz, to masz pieniądze. (W)

DEFINICJA 1 Zdanie W wynika logicznie ze zdań $Z1, \dots, Zn$, gdy implikacja

$$(Z1 \ \&\dots\ \& \ Zn) \rightarrow W$$

jest prawdą logiczną, to znaczy jej schemat (forma) jest prawem logicznym.

W Przykładzie I, W wynika logicznie z $Z1, Z2$; bo schemat

$$((p \rightarrow q) \ \& \ (q \rightarrow r)) \rightarrow (p \rightarrow r)$$

jest prawem logicznym.

PRZYKŁAD II

Dziś jest sobota. (q)

nie wynika logicznie ze zdania

Wczoraj był piątek. (p)

ponieważ schemat $p \rightarrow q$ nie jest prawem logicznym.

Wynikanie logiczne jest związane z formą zdań a nie z ich treścią.

W Przykładzie I, wniosek wynika logicznie z założeń dla dowolnych zdań p, q, r (nawet dla fałszywych), bo ważny jest ich związek logiczny a nie to, o czym mówią.

INNE ZWIĄZKI LOGICZNE

DEFINICJA 2 Fałsz logiczny to zdanie, którego negacja jest prawdą logiczną.

PRZYKŁAD III Zdanie

Psychiatria jest nauką i nie jest nauką.

jest fałszem logicznym, ponieważ forma $-(p \ \& \ -p)$ jest prawem logicznym.

DEFINICJA 3 Dwa zdania wykluczają się, gdy ich koniunkcja jest fałszem logicznym.

PRZYKŁAD IV Zdania

„Psychiatria jest nauką” i „Psychiatria nie jest nauką”.

wykluczają się, ponieważ forma $-(p \ \& \ -p)$ jest prawem logicznym.

Natomiast zdania

„Psychiatria jest nauką” i „Psychiatria jest sztuką”.

nie wykluczają się, bo forma $-(p \ \& \ q)$ nie jest prawem logicznym.

DEFINICJA 4 Dwa zdania dopełniają się, gdy ich alternatywa jest prawdą logiczną.

PRZYKŁAD V Zdania

„Psychiatria jest nauką” i „Psychiatria nie jest nauką”.

dopełniają się, ponieważ forma $p \vee -p$ jest prawem logicznym.

Natomiast zdania

„Psychiatria jest nauką” i „Psychiatria jest sztuką”.

nie dopełniają się, bo forma $p \vee q$ nie jest prawem logicznym.

DEFINICJA 5 Dwa zdania są wzajemnie sprzeczne, gdy zarazem wykluczają się i dopełniają się.

PRZYKŁAD VI Zdania

„Psychiatria jest nauką” i „Psychiatria nie jest nauką”.

Są wzajemnie sprzeczne.

PRZYKŁAD VII Zdania

„Psychiatria jest nauką” i „Nieprawda, że jeśli psychiatria jest sztuką, to nie jest nauką”.

wykluczają się ale nie dopełniają się. Forma $\neg(p \ \& \ \neg(q \rightarrow \neg p))$ jest prawem, ale forma $p \vee \neg(q \rightarrow \neg p)$ nie jest (bo ma wartość 0, gdy $p=0$). Zatem nie są wzajemnie sprzeczne.

PRZYKŁAD VIII Zdania

„Psychiatria jest nauką” i „Jeśli psychiatria jest nauką, to nie jest sztuką”.

dopełniają się ale nie wykluczają się. Forma $p \vee (p \rightarrow \neg q)$ jest prawem, ale forma $\neg(p \ \& \ (p \rightarrow \neg q))$ nie jest (bo ma wartość 0, gdy $p=1, q=0$). Zatem nie są wzajemnie sprzeczne.

PRZYKŁAD IX Zdania

„Psychiatria nie jest nauką i nie jest sztuką” oraz

„Jeśli psychiatria nie jest nauką, to jest sztuką”.

dopełniają się i wykluczają się. Forma $(\neg p \ \& \ \neg q) \vee (\neg p \rightarrow q)$ jest prawem i forma $\neg[(\neg p \ \& \ \neg q) \ \& \ (\neg p \rightarrow q)]$ jest prawem. Zatem są wzajemnie sprzeczne.